

DUURZAAMHEID EN TVW ALPHEN AAN DEN RIJN

Gemeente Alphen aan den Rijn maakt de overgang naar duurzame energie en warmte. Voor huidige en toekomstige generaties is de gemeente daarom vandaag al bezig met de energie van morgen. De gemeente wil inwoners hier graag bij betrekken. Op welke manieren zijn inwoners nu al bezig om hun woning te verduurzamen? Hoe kan de gemeente hen hierbij helpen? En hoe denken inwoners over de Transitie Visie Warmte (aardgasvrij wonen)? In deze rapportage leest u de uitkomsten van het onderzoek dat Citisens uitvoerde voor Gemeente Alphen aan den Rijn.

58% van de respondenten wil betrokken blijven

Datum	Respondenten	In opdracht van
19 november 2020	3.875	Gemeente Alphen aan den Rijn

In deze rapportage

INHOUDSOPGAVE

Aanleiding onderzoek.....	3
Belangrijkste resultaten.....	5
1) Betrokkenheid is groot	5
2) Belang duurzame keuzes.....	5
3) Aardgasvrij wonen.....	5
4) Ondersteuning gemeente	5
Betrokkenheid en vervolg.....	6
Resultaten inwonersconsultatie	7
Verduurzaming huurwoningen	9
Verduurzaming koopwoningen.....	10
Transitie Visie Warmte	15
Ondersteuning gemeente	16
Participatie en communicatie	20
Onderzoeksverantwoording.....	22

Aanleiding onderzoek

HOOFDSTUK 1

Gemeente Alphen aan den Rijn neemt zelf veel duurzame maatregelen. Daarnaast wil de gemeente haar inwoners helpen om hun eigen woning en buurt te verduurzamen, bijvoorbeeld met een duurzaamheidslening of een energieadvies. De gemeente is benieuwd hoe zij haar inwoners hierbij het beste kan helpen, om dit te achterhalen is deze inwonersconsultatie uitgezet.

Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is tweeledig.

1. Informatie ophalen: achterhalen wat het gedrag en de houding van inwoners is op het gebied van duurzaam wonen, duurzaamheid en de Transitie Visie Warmte (TVW). En inzicht krijgen hoe de gemeente inwoners op deze gebieden kan ondersteunen om (meer) duurzame maatregelen te nemen.
2. Betrokkenheid creëren: rondom de TVW en duurzaamheid wil de gemeente de komende jaren optrekken met inwoners. De inwonersconsultatie is daarom het startpunt van deze participatie. In het onderzoek zijn verschillende groepen betrokken inwoners geïdentificeerd en uitgenodigd om ook in de toekomst betrokken te blijven bij dit onderwerp.

Onderzoek in een breder perspectief

Dit onderzoek naar duurzaamheid en de Transitie Visie Warmte (TVW) past binnen een breder kader, zowel binnen de gemeente Alphen aan den Rijn als in Nederland. Ten eerste heeft de gemeente eerder onderzoeken uit laten voeren naar de houding van inwoners ten opzichte van duurzaamheid. Het meest recente voorbeeld hiervan is het onderzoek dat I&O Research in 2019¹ voor de gemeente heeft uitgevoerd. Eén van de uitgangspunten van Citisens is dat informatie die al bekend is niet nogmaals gevraagd wordt. Daarom hebben we in dit onderzoek niet gevraagd naar de houding van inwoners ten opzichte van klimaatadaptatie. Ten tweede zien we dat er in Nederland op dit moment veel onderzoek wordt gedaan rondom duurzaamheid, energiebesparing en de TVW. Zo is er recentelijk vanuit het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) een onderzoek verschenen over de energietransitie vanuit burgerperspectief².

Wanneer er tussen de uitkomsten van dit onderzoek en eerdere onderzoeken in de gemeente of in Nederland relevante verbanden zijn, benoemen we deze in de uitkomsten.

3.845 respondenten

Een zeer grote groep inwoners uit de gemeente Alphen aan den Rijn heeft deelgenomen aan de inwonersconsultatie. In totaal hebben 3.845 inwoners uit de gemeente Alphen aan den Rijn hun

¹ Onderzoek: Duurzaamheid in Alphen aan den Rijn, april 2019

² Op weg naar aardgasvrij wonen: De energietransitie vanuit burgerperspectief (SCP, 2020)

mening gegeven. Om het onderzoek onder de aandacht te brengen is een campagne uitgezet via offline en online kanalen. Zo zijn de leden van het Alphen-panel per e-mail uitgenodigd en is het onderzoek via digitale kanalen van de gemeente en via andere media gepromoot. Daarnaast hebben alle huishoudens in de gemeente Alphen aan den Rijn een brief op de mat gekregen met de vraag om deel te nemen aan de inwonersconsultatie. Mensen konden het onderzoek digitaal invullen. De minder digitaal vaardige inwoners konden telefonisch een papieren vragenlijst aanvragen en zijn enquêteurs op straat ingezet. De combinatie van alle ingezette promotiemiddelen hebben geleid tot de mooie respons van 3.845 inwoners die aan het onderzoek hebben deelgenomen. Meer informatie over de onderzoeksmethode en de manier waarop het onderzoek is gepromoot is te lezen in de onderzoeksverantwoording.

Waardering inwonersconsultatie

Aan het einde van het onderzoek is aan inwoners gevraagd wat ze ervan vinden dat de gemeente Alphen aan den Rijn hen op deze manier betreft bij de plannen rondom duurzaamheid. Deelnemers zijn hier erg positief over. Op een schaal van 1 tot 10 (rapportcijfer) geven zij gemiddeld een 7,5. Waarbij slechts 6% van de respondenten een onvoldoende geeft.

Leeswijzer

Deze rapportage bestaat uit een aantal onderdelen. Allereerst leest u meer over de belangrijkste resultaten die in het onderzoek naar voren zijn gekomen. Vervolgens gaan we in op de betrokkenheid van de inwoners bij het vervolg. Daarna geven we per paragraaf de resultaten van de inwonersconsultatie weer: verduurzaming van huurwoningen, verduurzaming van koopwoningen, de houding tegenover de Transitie Visie Warmte, de gewenste ondersteuning vanuit de gemeente en participatie en communicatie. Tot slot, de onderzoeksverantwoording waarin dieper wordt ingegaan op de methode van onderzoek.

Als separate bijlagen bij deze rapportage ontvangt u drie documenten. (1) De vragenlijst zoals deze is voorgelegd aan de inwoners³. (2) Een tabellenbestand met daarin per vraag een uitdraai van de uitkomsten. (3) Een integrale uitdraai van alle gegeven open antwoorden in de vragenlijst. In de inwonersconsultatie is een aantal open vragen gesteld. Door respondenten is hier in groten getale gebruik van gemaakt. In de rapportage benoemen we de meest genoemde antwoorden. Echter, veel open vragen hebben een grote verscheidenheid aan antwoorden en zijn daardoor de moeite waard om te bekijken.

³ In de vragenlijst voor inwoners konden inwoners aan het einde van de vragenlijst, wanneer ze dit wilden, een aantal vragen beantwoorden over de algemene participatie-strategie van de gemeente Alphen aan den Rijn. De resultaten van deze vragen zijn niet in deze rapportage verwerkt en om die reden zijn deze vragen ook niet zichtbaar in de vragenlijst in de bijlage.

Belangrijkste resultaten

HOOFDSTUK 2

1) Betrokkenheid is groot

De betrokkenheid van inwoners van de gemeente Alphen aan den Rijn bij het onderwerp is groot. Dit blijkt niet alleen uit het aantal invullers, maar ook uit de grote hoeveelheid inwoners die mee willen blijven doen of denken en het aantal (en de inhoudelijke kwaliteit) van de toelichtingen die in bij de open vragen zijn gegeven. Aanvullend zijn er veel inwoners die toestemming hebben gegeven aan de gemeente om contact met hen op te nemen, voor een concreet advies of om hen te benaderen over hun betrokkenheid bij een initiatief in de buurt. Deze inwonersconsultatie levert daarmee veel handvatten om verdere betrokkenheid van inwoners in Alphen aan den Rijn vorm te geven.

2) Belang duurzame keuzes

Ruim driekwart van de deelnemers onderschrijft het belang van duurzaam gedrag en duurzame keuzes. Dit vertaalt zich ook naar het gedrag van inwoners rondom het verduurzamen van hun woning. Veel inwoners zijn, in grote of kleinere mate, bereid om duurzame maatregelen te nemen. Zo geeft twee derde van de huurders aan dat zij zelf of samen met hun verhuurder kleine maatregelen willen nemen (zoals het plaatsen van tochtstrips) om hun woning te verduurzamen. Ook een meerderheid van de woningeigenaren heeft in de afgelopen jaren maatregelen genomen om hun woning te verduurzamen. Waarbij kostenbesparing en woongenot voor inwoners ook belangrijke redenen zijn om hun woning te verduurzamen.

3) Aardgasvrij wonen

De houding van inwoners tegenover aardgasvrij wonen is verdeeld, de helft van inwoners is het eens met de plannen om woningen in Nederland zonder aardgas te verwarmen. Veel inwoners (vooral zij die in oudere woningen wonen) weten niet hoe zij hun woning zonder aardgas kunnen verwarmen. Deze groep zich maakt zich ook veel zorgen over wat de plannen voor aardgasvrij wonen voor hen betekenen. Echter, deze zorg leeft ook onder inwoners die wel weten hoe zij hun woning zonder aardgas kunnen verwarmen. Redenen voor de zorgen zijn vooral de kosten en de twijfel over de duurzaamheid van de alternatieven.

4) Ondersteuning gemeente

Bijna de helft van de woningeigenaren geeft aan dat ze plannen hebben om hun woning in de komende jaren energiezuiniger te maken. Deze inwoners noemen dat de gemeente hen bij deze plannen kan ondersteunen door middel van een duurzaamheidslening of subsidie (vooral relevant voor jongere woningeigenaren) of door hen in contact te brengen met bedrijven die de werkzaamheden kunnen uitvoeren. Dit is ook de groep inwoners die het meest gebruikt verwacht te gaan maken van het duurzaamheidsplatform. Zij zijn daarbij vooral op zoek naar concrete ondersteuning, bijvoorbeeld een persoonlijk advies.

Betrokkenheid en vervolg

HOOFDSTUK 3

Startpunt van betrokkenheid

Het ideaal van Citisens is dat elk contactmoment met inwoners kan worden gebruikt als startpunt voor verdere participatie. Juist rondom de duurzaamheid en TVW is dit cruciaal. De plannen van de gemeente hebben een directe invloed op de inwoners. Medewerking, initiatieven en ideeën van inwoners zijn op dit terrein van groot belang om de gestelde doelstellingen te halen.

In de inwonersconsultatie is daarom op verschillende onderdelen aan inwoners gevraagd of ze betrokken willen blijven bij de duurzaamheid en of de gemeente op specifieke onderwerpen contact met hen op mag nemen. In totaal heeft 58% van de deelnemers aan het onderzoek aangegeven op één of meerdere manieren betrokken te willen blijven. Wanneer de inwoners die op de hoogte willen blijven van de uitkomsten worden meegeteld is dat zelfs 91%. Hieronder staan de verschillende vormen waarop de inwoners betrokken willen blijven:

- / 2.631 inwoners willen graag op de hoogte worden gehouden over de uitkomsten van het onderzoek;
- / 1.802 inwoners willen vaker hun mening geven over onderwerpen in de gemeente Alphen aan den Rijn⁴;
- / 1.060 inwoners willen met de gemeente meedenken over aardgasvrij wonen in de gemeente;
- / 520 inwoners willen meepraten of meedoen met de gemeente over duurzaamheid;
- / 174 inwoners willen graag een advies van energieadviseur over het verduurzamen van hun koopwoning;
- / 114 inwoners willen graag een persoonlijk advies van de gemeente over het vervangen van hun cv-ketel;
- / 101 inwoners zijn betrokken bij een duurzaam initiatief waar de gemeente met hen contact over op mag nemen;
- / 66 inwoners met een huurwoning willen graag advies van een expert hoe zij in hun situatie energie kunnen besparen;

Het onderzoek biedt daarmee veel mogelijkheden om betrokkenheid met inwoners verder vorm te geven. Zowel op een hoog abstractieniveau (meedenken over duurzaamheid) als op een heel concreet niveau met acties waar de gemeente inwoners over kan benaderen (persoonlijk advies voor energiebesparing in hun woning).

⁴ Uiteraard is de vraag of inwoners vaker hun mening willen geven niet gesteld aan inwoners die al deel van het Alphen Panel zijn of die vanuit het Citisens-panel zijn uitgenodigd.

Resultaten inwonersconsultatie

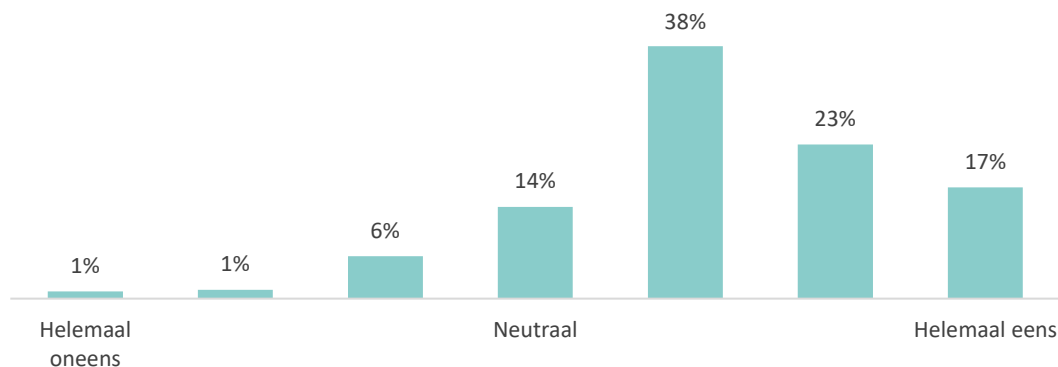
HOOFDSTUK 4

Op de volgende pagina's vindt u de uitkomsten van de inwonersconsultatie. Vanwege de routing in de vragenlijst is niet elke vraag gesteld aan alle deelnemers. Per vraag staan dan ook verschillende aantallen invullers genoemd en is, indien van toepassing, aangegeven aan welke groep de vraag is gesteld. Daarnaast zijn de antwoordcategorieën 'weet ik niet' of 'niet van toepassing' alleen meegenomen in de figuren indien deze extra inzicht bieden. Door afronding tellen de weergegeven percentages per vraag niet altijd op tot precies 100%.

Belang duurzaamheid

Inwoners van de gemeente Alphen aan den Rijn vinden het in het belangrijk om duurzame keuzes te maken in hun dagelijkse leven. Ruim driekwart (78%) vindt dit belangrijk, tegenover 9% die hier minder waarde aan hecht. Een iets kleinere groep inwoners (72%) maakt zich zorgen over de verandering van het klimaat, terwijl de verandering van het klimaat voor 15% van de inwoners geen punt van zorg is. Er is, niet verrassend, tussen deze beide stellingen een sterke samenhang. Inwoners die duurzaamheid belangrijk vinden, maken zich ook vaker zorgen over het klimaat. Beide uitkomsten zijn vergelijkbaar met de uitkomsten van landelijke onderzoeken die over dit thema zijn uitgevoerd⁵.

Ik vind het belangrijk om duurzame keuzes te maken in mijn dagelijks leven (n=3.834). slider

⁵ Bijvoorbeeld: Op weg naar aardgasvrij wonen, SCP (2020)

Antwoord	%
Helemaal oneens	1%
	1%
	6%
Neutraal	14%
	38%
	23%
Helemaal eens	17%

In het I&O onderzoek dat in 2019 in de gemeente Alphen aan den Rijn is uitgevoerd is gekeken naar de duurzame keuzes die inwoners op dit moment maken en in de toekomst bereid zijn om te maken op de thema's (1) mobiliteit, (2) voedsel, (3) energie en (4) eigen woning en woonomgeving. In dit onderzoek ligt alle nadruk op het laatste thema en leggen we de focus op duurzaam gedrag bij de eigen woning.

Verschil huurders en woningeigenaren

Rondom het verduurzamen van de woning speelt het eigendom van de woning een zeer belangrijke rol. De bereidheid van inwoners om hun woning te verduurzamen is bij inwoners met een koopwoning veel hoger. Veel redenen die inwoners noemen om hun woning te verduurzamen: *investering in de waarde van mijn woning of paste in het onderhoud van de woning* zijn voor huurders veel minder relevant dan voor woningeigenaren.

Van de deelnemers aan het onderzoek woont één vijfde in een huurwoning (5% vrije sector en 14% sociale huur), de overige deelnemers wonen in een koopwoning (71% koopwoning, 9% koopwoning van Vereniging van Eigenaren). Daarmee zijn de eigenaren van een koopwoning in dit onderzoek oververtegenwoordigd. In de inwonersconsultatie kregen huurders andere vragen dan woningbezitters als het gaat over het verduurzamen van de woning. Eerst kijken we naar de verduurzamen van huurwoningen en daarna de verduurzaming van koopwoningen.

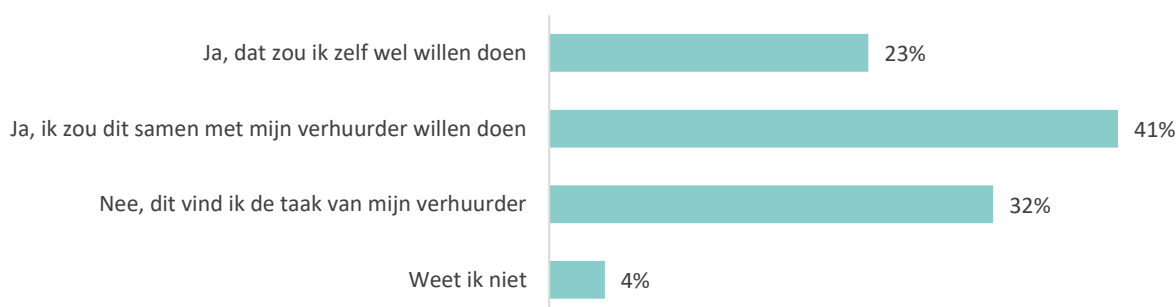
Verduurzaming huurwoningen

Bereidheid om zelf maatregelen te nemen

Voorafgaand aan de vraag rondom de bereidheid om zelf maatregelen te nemen, kregen huurders de volgende toelichting te lezen: *U kunt als huurder maatregelen nemen om uw huurwoning te verduurzamen, zoals het plaatsen van tochtstrips, een slimme thermostaat of radiatorfolie. U kunt hier geld mee besparen (een lagere energierekening).*

Eén derde van de huurder (32%) geeft aan niet bereid te zijn om zelf zulke maatregelen uit te voeren. In de toelichting noemen inwoners vaak dat het verduurzamen van de woning de taak van de verhuurder is, dat ze dat daar genoeg huur voor betalen of dat ze niet de mogelijkheden hebben om hier geld aan uit te geven. Daarentegen zegt een kwart van de huurders (23%) wel bereid te zijn dergelijke maatregelen zelf te nemen of hebben ze dergelijke kleine maatregelen al uitgevoerd. Inwoners noemen daarnaast dat dit hun woongenot vergroot en dat ze bereid zijn zelf aanpassingen te doen die ze eenvoudig terugverdienen. Daarnaast geeft een grote groep inwoners (41%) aan dat ze duurzame maatregelen samen met hun verhuurder willen uitvoeren. Waarbij veel inwoners in de toelichtingen wijzen op het gezamenlijk belang voor een duurzame woning en dat (vooral bij oudere woningen) de echt effectieve maatregelen toch/eerst door de verhuurder moeten worden uitgevoerd.

Zou u zelf zulke maatregelen willen nemen? (n=574, gesteld aan huurders). enkele keuze

Antwoord	%
Ja, dat zou ik zelf wel willen doen	23%
Ja, ik zou dit samen met mijn verhuurder willen doen	41%
Nee, dit vind ik de taak van mijn verhuurder	32%
Weet ik niet	4%

Van de huurders geeft een kwart aan dat zij advies willen van een expert die hen helpt om duurzame maatregelen te nemen. Vooral jongere huurders hebben hier behoefte aan. In totaal hebben 66 huurders toestemming gegeven aan de gemeente om hier met hen contact over op te nemen.

Verduurzaming koopwoningen

Cv-ketel

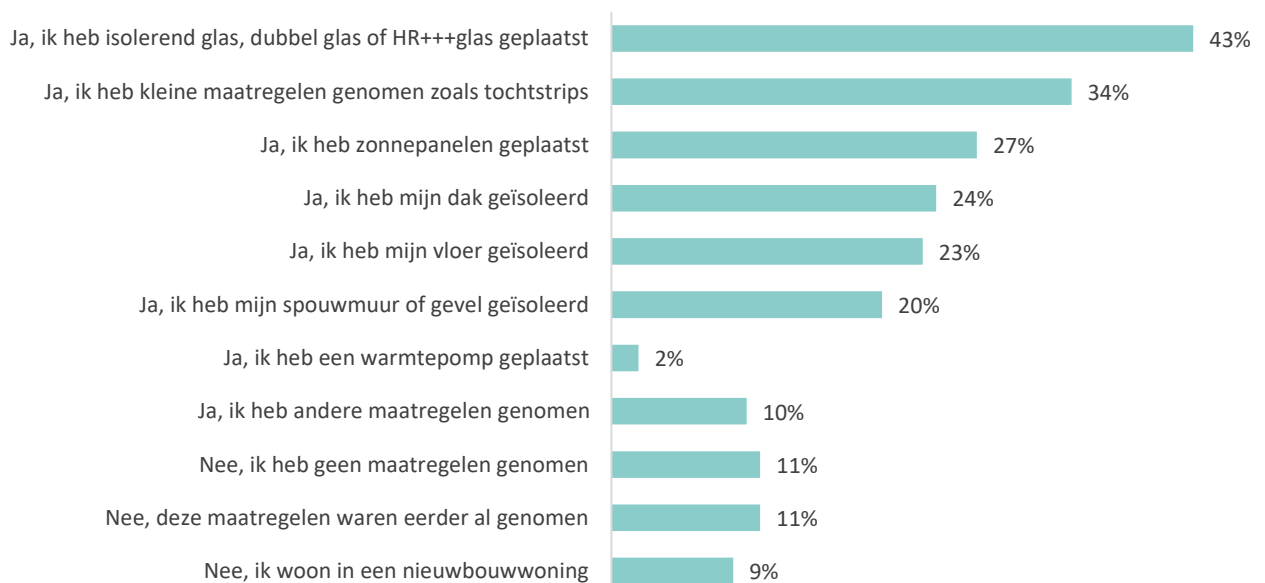
Van de woningeigenaren verwarmt 94% zijn woning op dit moment door middel van een cv-ketel, het belangrijkste alternatief dat inwoners noemen is de blokverwarming / centraal ketelhuis in appartementen. 10% van woningeigenaren die een cv-ketel in hun woning hebben, is van plan om deze binnenkort te vervangen. Inwoners die van plan zijn om binnenkort hun cv-ketel te vervangen kregen onderstaande toelichting te lezen: *Wanneer uw cv-ketel aan vervanging toe is, is het slim om te kijken naar een tijdelijke oplossing. U kunt bijvoorbeeld een cv-ketel huren of leasen. Er worden plannen gemaakt voor aardgasvrije wijken, dan heeft u geen cv-ketel meer nodig.*

41% van de woningeigenaren die hun cv-ketel binnenkort vervangt wil hierover een persoonlijk advies ontvangen. 114 inwoners hebben aan de gemeente toestemming gegeven om hier met hen contact over op te nemen.

Duurzame maatregelen

Eén derde (31%) van de woningeigenaren heeft in de afgelopen jaren geen maatregelen genomen om hun woning energiezuiniger te maken. Gedeeltelijk komt dit doordat inwoners wonen in een nieuwbouwwoning (9%) of dat de maatregelen eerder al waren genomen (11%). Inwoners die wel duurzame maatregelen hebben genomen, hebben in de afgelopen jaren gemiddeld 2 maatregelen genomen. Vooral de verschillende vormen van isolatie (glas, dak, vloer en spouwmuur) worden daarin vaak samen genoemd. Onder *andere maatregelen* benoemen inwoners veel verschillende type maatregelen, waaronder LED verlichting of de aanschaf van een zonneboiler.

Heeft u in de afgelopen jaren maatregelen genomen om uw woning energiezuiniger te maken? (n=3.261 , gesteld aan woningeigenaren). Meer keuze

Antwoord	%
Ja, ik heb isolerend glas, dubbel glas of HR+++glas geplaatst	43%
Ja, ik heb kleine maatregelen genomen zoals tochtstrips	34%
Ja, ik heb zonnepanelen geplaatst	27%
Ja, ik heb mijn dak geïsoleerd	24%
Ja, ik heb mijn vloer geïsoleerd	23%
Ja, ik heb mijn spouwmuur of gevel geïsoleerd	20%
Ja, ik heb een warmtepomp geplaatst	2%
Ja, ik heb andere maatregelen genomen	10%
Nee, ik heb geen maatregelen genomen	11%
Nee, deze maatregelen waren eerder al genomen	11%
Nee, ik woon in een nieuwbouwwoning	9%

Reden voor maatregelen

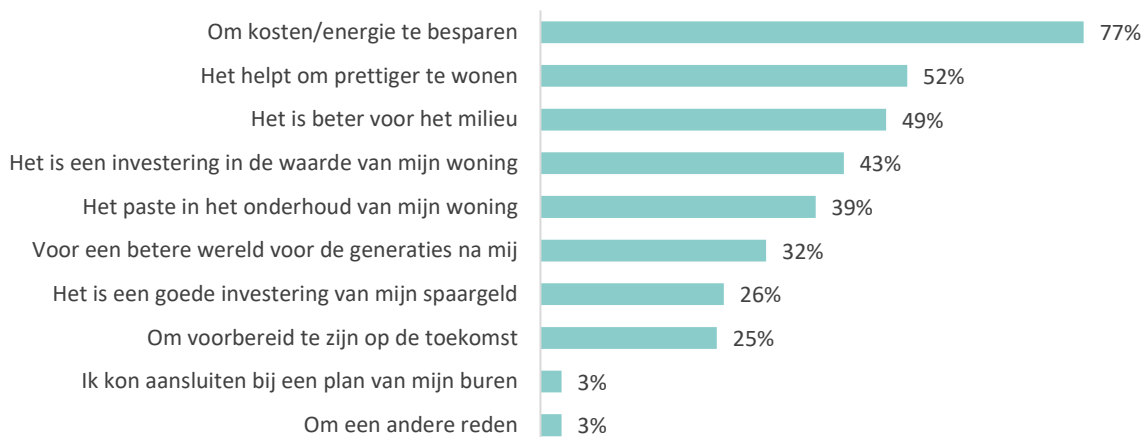
Aan woningeigenaren die in de afgelopen jaren duurzame maatregelen hebben genomen is gevraagd waarom ze deze maatregelen hebben genomen. Gemiddeld noemen inwoners vier redenen, in een behoorlijk grote spreiding. *Om kosten/energie te besparen* is de reden die zij het meest (77%) benoemen. Daarna worden *het helpt om prettiger te wonen* (52%) en *het is beter voor het milieu* (49%) het meest genoemd. Voor inwoners die maatregelen hebben genomen om hun woning te isoleren (glas, dak, vloer en spouwmuur) worden de redenen *het helpt om prettiger te wonen* en *is een investering in de waarde van mijn woning* extra vaak genoemd.

Bij de vraag waarom inwoners duurzame maatregelen hebben genomen, gaan twee redenen specifiek in op het duurzaamheidsaspect: *het is beter voor het milieu* en *voor een betere wereld voor de generaties na mij*. Tussen beide antwoorden is een behoorlijk sterk verband, oftewel veel inwoners selecteren beide antwoorden waarin het duurzaamheidsaspect nadrukkelijk naar voren komt⁶. Dit betekent echter ook dat door een grote groep inwoners (ruim 40%) die hun woning energiezuiniger hebben gemaakt, de antwoorden *het is beter voor het milieu* en *voor een betere wereld voor de generaties na mij* niet zijn geselecteerd. Oftewel voor hen speelt het duurzaamheidsaspect een mindere belangrijke rol en zijn andere motieven belangrijker.

Aan woningeigenaren die geen duurzame maatregelen hebben genomen, en niet in een nieuwbouwwoning of een woning waar de maatregelen eerder al waren genomen wonen, is gevraagd waarom ze geen maatregelen hebben genomen. In het algemeen zijn de *kosten voor de maatregelen* (55%) de reden dat veel inwoners geen duurzame maatregelen hebben genomen. Ook worden verhuisplannen of een recente verhuizing door respondenten vaak genoemd. Van de inwoners die een koopwoning hebben die onderdeel is van een VvE, geven in veel gevallen (83%) aan dat dit een keuze is die samen met anderen in de VvE moet worden gemaakt.

⁶ Onder hoger opgeleiden is het milieu een belangrijkere reden om duurzame maatregelen te nemen.

Waarom heeft u deze maatregelen genomen? (n=2.197 , gesteld aan woningeigenaren die duurzame maatregelen hebben genomen). Meerkeuze

Antwoord	%
Om kosten/energie te besparen	77%
Het helpt om prettiger te wonen	52%
Het is beter voor het milieu	49%
Het is een investering in de waarde van mijn woning	43%
Het paste in het onderhoud van mijn woning	39%
Voor een betere wereld voor de generaties na mij	32%
Het is een goede investering van mijn spaargeld	26%
Om voorbereid te zijn op de toekomst	25%
Ik kon aansluiten bij een plan van mijn buren	3%
Om een andere reden	3%

Plannen voor verduurzaming

Aan de woningeigenaren die een woning bezitten waar nog energiezuinige maatregelen genomen kunnen worden is gevraagd of ze plannen hebben om hun woning in de komende jaren energiezuiniger te maken. Bijna de helft van de inwoners (46%) geeft aan plannen te hebben om zijn/haar woning de komende jaren energiezuiniger te maken. In het algemeen geldt dat hoe korter mensen in hun woning wonen, des te meer plannen ze hebben voor het verduurzamen van hun woning. Van de inwoners die minder dan een jaar in hun huidige woning wonen geeft 62% aan plannen te hebben voor verduurzaming. Onder de inwoners die langer dan 10 jaar in huidige woning wonen is dat 37%.

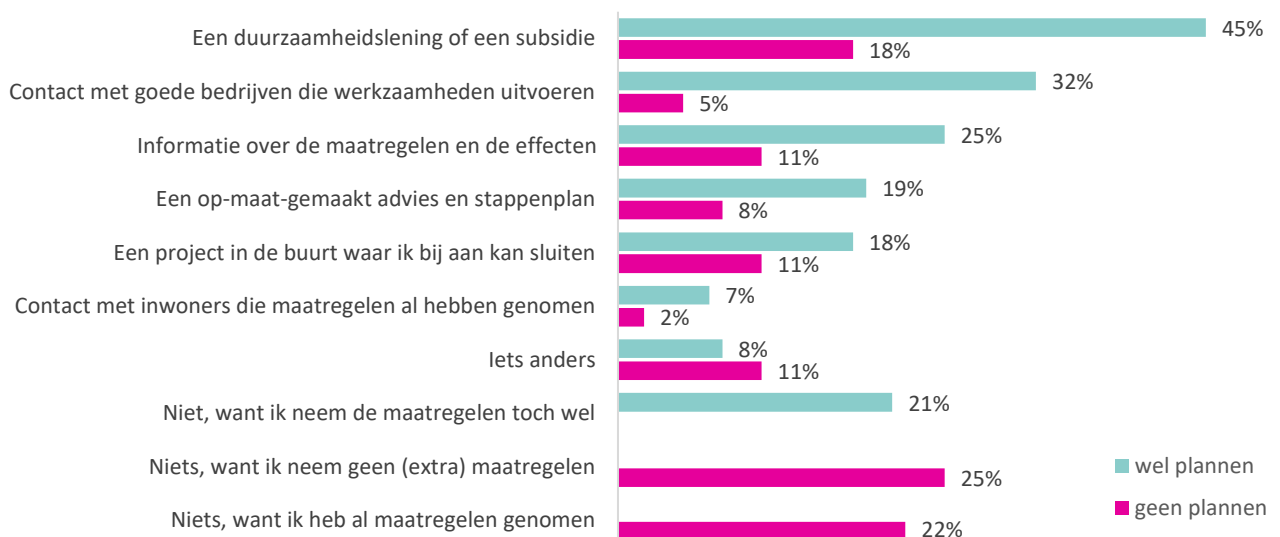
Gemiddeld noemen inwoners die van plan zijn hun woning te verduurzamen twee maatregelen. De maatregelen die door de meeste inwoners worden genoemd, zijn *de aanleg van zonnepanelen* (20%) en *het isoleren van de vloer* (11%) de overige maatregelen worden door 9% en 6% van de deelnemers genoemd. Voor 43% van de huiseigenaren geldt dat zij geen plannen hebben om hun woning binnenkort te verduurzamen. Zowel aan woningeigenaren die van plan waren om hun woning te

verduurzamen als woningeigenaren die hier geen plannen voor hebben is gevraagd wat de gemeente kan doen zodat zij (meer) energiezuinige maatregelen nemen. Voor beide groepen inwoners die wonen in een koopwoning die onderdeel uitmaakt van een VvE geldt dat *samenwerking met de VvE* het vaakst wordt genoemd, door ongeveer twee derde van de respondenten.

Huiseigenaren met verduurzamingsplannen geven aan de ze vooral geholpen worden door *een duurzaamheidslening of subsidie (45%)* of *contact met bedrijven die werkzaamheden voor hen kunnen uitvoeren (32%)*. In de ruim 330 open toelichtingen die door inwoners zijn gegeven, wordt *een eerlijk advies* vaak genoemd. Een ander vaak genoemd antwoord is dat *ze wachten op/benieuwd zijn naar plannen voor aardgasvrij wonen in hun wijk*.

Voor woningeigenaren zonder plannen om hun woning te verduurzamen geldt dat ongeveer de helft (47%) aangeeft dat hulp van de gemeente hierbij ze niet stimuleert om extra duurzame maatregelen te nemen. Voor één op de vijf (22%) geldt daarbij dat ze eerder al (een aantal) energiezuinige maatregelen hebben uitgevoerd. Bij inwoners die geen plannen hebben om hun woning te verduurzamen wordt het antwoord *een project in de buurt waar ik bij aan kan sluiten (11%)* relatief vaak genoemd als actie die hen over de streep kan trekken, een concrete stap *contact met bedrijven (5%)* is voor hen juist minder interessant. Echter, de meest genoemde maatregel die hen kan helpen is een *duurzaamheidslening of subsidie (18%)*. Dit sluit aan bij veel van de ruim 500 toelichtingen die mensen bij deze vraag hebben gegeven. Daarbij noemen ze onder meer dat de kosten te hoog zijn in verhouding tot het rendement of dat ze nu al weinig gas of elektriciteit gebruiken. Daarnaast wordt door een heel aantal inwoners hun hoge(re) leeftijd genoemd als toelichting waarom ze geen plannen hebben om hun woning te verduurzamen.

Wat heeft u nodig om deze/meer energiezuinige maatregelen uit te voeren? (alleen gesteld aan woningeigenaren: n=1.073 wel duurzame plannen & n = 1.072 geen duurzame plannen). meerkeuze

Antwoord	wel duurzame plannen	geen duurzame plannen
Een duurzaamheidslening of een subsidie	45%	18%
Contact met goede bedrijven die werkzaamheden uitvoeren	32%	5%
Informatie over de maatregelen en de effecten	25%	11%
Een op-maat-gemaakt advies en stappenplan	19%	8%
Een project in de buurt waar ik bij aan kan sluiten	18%	11%
Contact met inwoners die maatregelen al hebben genomen	7%	2%
Iets anders	8%	11%
Niet, want ik neem de maatregelen toch wel	21%	X
Niets, want ik neem geen (extra) maatregelen	X	25%
Niets, want ik heb al maatregelen genomen	X	22%

Inwoners die aangaven dat ze behoefte hebben aan *een op-maat-gemaakt advies en stappenplan* kregen de vraag of een energieadviseur hier contact met hen over op mag nemen. Als toelichting bij wat een energieadvies kan betekenen kregen inwoners onderstaande toelichting te lezen: *Veel mensen willen wel maatregelen nemen om hun woning energiezuiniger te maken, maar weten niet zo goed waar ze moeten beginnen of welke bedrijven ze kunnen vragen. Een eerlijk advies van een onafhankelijk expert kan hierbij helpen.*

Twee derde van de woningeigenaren die heeft aangegeven behoefte te hebben aan *een op-maat-gemaakt advies en stappenplan* geeft aan dat een energieadviseur hier namens de gemeente contact met hen over op mag nemen. In totaal hebben 174 inwoners aan de gemeente toestemming gegeven om hier met hen contact over op te nemen.

Transitie Visie Warmte

In de inwonersconsultatie is met een aantal vragen de houding van inwoners tegenover de Transitie Visie Warmte (TVW) onderzocht. Voorafgaand aan de vragen over de TVW kregen inwoners de volgende uitleg te lezen: *Op dit moment verwarmen veel Nederlanders hun woning met aardgas. Om klimaatverandering tegen te gaan, is landelijk afgesproken dat we op termijn aardgas vervangen door schone alternatieven. Dit kan bijvoorbeeld door een elektrische warmtepomp, groen gas of stadsverwarming.*

De helft (52%) van de inwoners is het eens met de plannen om woningen in Nederland zonder aardgas te verwarmen. Eén derde is het hier niet mee eens en de overige inwoners (15%) antwoorden neutraal op deze stelling. Zoals we eerder zagen zijn er breed gedeelde zorgen over klimaatverandering, maar zijn de reacties op de voorstellen rondom aardgasvrij-wonen een stuk meer uiteenlopend. De uitkomsten uit dit onderzoek zijn daarmee in lijn met de uitkomsten van andere onderzoeken⁷.

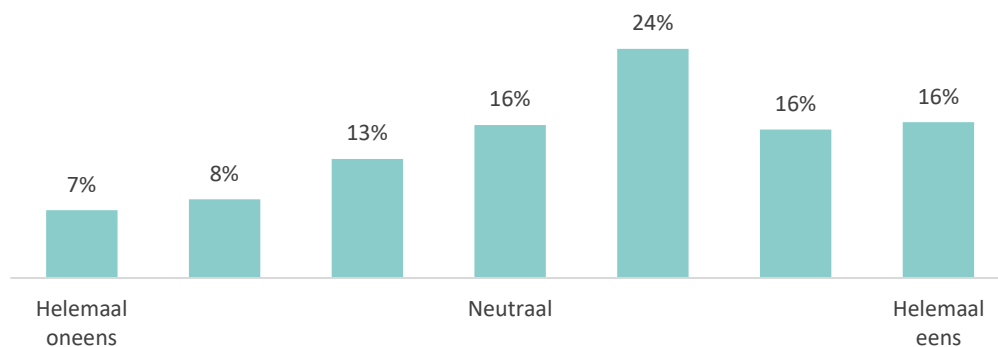
Gevolgen aardgasvrij wonen

Aan woningeigenaren is gevraagd of ze weten hoe ze hun woning zonder aardgas kunnen verwarmen. Hier ontstaat een zeer verdeeld beeld met ongeveer drie even grote groepen. 38% van de woningeigenaren weet hoe ze hun woning zonder aardgas kunnen verwarmen, één derde weet dit niet en 29% antwoordt neutraal of *weet ik niet*. Onder woningeigenaren waarvan de woning een bouwjaar voor 1974 heeft, zijn de onzekerheden groter.

Een meerderheid (56%) is het eens met de stelling dat: *Ik maak mij zorgen over wat de plannen voor aardgasvrij wonen voor mij betekenen*. Deze zorgen zijn er zowel bij inwoners die weten hoe ze hun woning zonder aardgas kunnen verwarmen als bij hen die dat niet weten. Alhoewel, deze laatste groep inwoners wel vaker aangeeft (70%) zich zorgen te maken. Bijna 1.800 inwoners hebben in een open toelichting aangegeven waarom ze zich wel of geen zorgen maken. Inwoners die zich geen zorgen maken noemen vaak dat hun huidige woning al geen aardgas gebruikt, dat ze wachten op plannen van de gemeente, of dat ze vinden dat het goed is om zich hiervoor in te zetten. De inwoners die zich wel zorgen maken noemen in de toelichtingen, de kosten voor de aanpassingen (en terugverdientijd), twijfel over de duurzaamheid van de alternatieven, dat er te veel onduidelijkheden zijn (bijvoorbeeld waarom men in andere landen juist overstapt op aardgas) of dat aardgasvrij verwarmen bij hun woning niet mogelijk is.

⁷ Bijvoorbeeld het SCP-rapport, *Onder de pannen zonder gas (2019)*

Ik maak mij zorgen over wat de plannen voor aardgasvrij wonen voor mij betekenen (n=3.630).
slider vraag

Antwoord	%
Helemaal oneens	7%
	8%
	13%
Neutraal	16%
	24%
	16%
Helemaal eens	16%

Van alle invullers wil één derde met de gemeente meedenken over aardgasvrij wonen in de gemeente Alphen aan den Rijn. In totaal hebben 1.060 inwoners toestemming gegeven aan de gemeente om hierover met hen contact op te nemen. De inwoners die mee willen denken, vormen qua opvattingen over aardgasvrij wonen een goede afspiegeling van de respondenten die aan het onderzoek hebben deelgenomen. Zowel inwoners die positief staan tegenover aardgasvrij wonen en die weten wat dit voor hun woning betekent als inwoners die zich hier zorgen over maken en niet weten wat de plannen voor hen betekenen willen meedenken.

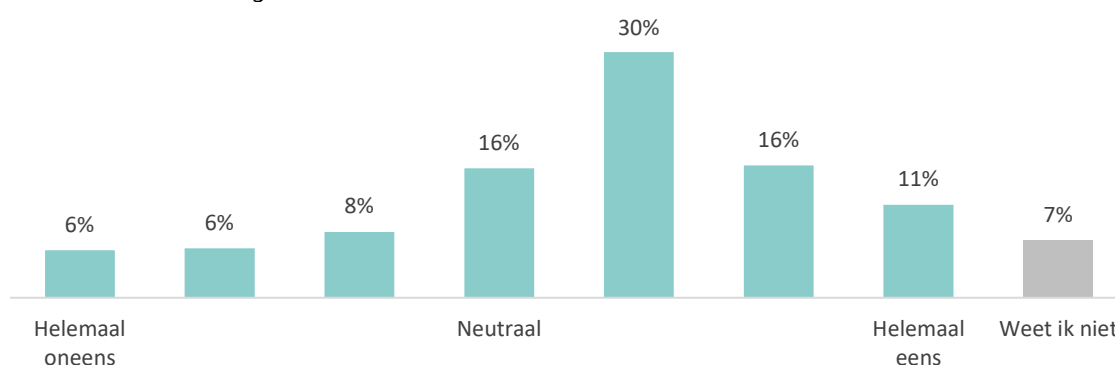
Ondersteuning gemeente

De gemeente kan inwoners op veel verschillende manieren ondersteunen om duurzame maatregelen te nemen. In deze inwonersconsultatie zijn drie vormen, waarop de gemeente inwoners kan ondersteunen, uitgevraagd. Namelijk, (1) door middel van subsidie(s), (2) door het delen van kennis en informatie van een duurzaamheidsplatform en (3) door het ondersteunen van initiatieven van inwoners.

Subsidies

Voordat inwoners de vragen kregen over subsidies kregen ze de volgende toelichting te lezen: *Voor een groot aantal duurzame maatregelen kunnen mensen gebruik maken van subsidies. Vaak vergoeden deze subsidies een deel van de kosten, die u als inwoner maakt bij het verduurzamen van uw woning.* Een kleine meerderheid (57%) geeft aan dat zij, wanneer zij een subsidie ontvangen, zelf ook bereid zijn om meer geld uit te geven aan duurzame maatregelen. Echter, een groot gedeelte van deze groep (30%) is het daar niet mee eens (balk rechts van neutraal). De verwachting is daardoor ook dat subsidies voor veel inwoners vooral een steuntje in de rug zullen zijn en geen middel om grote extra maatregelen te laten nemen.

Wanneer ik subsidie krijg ben ik zelf ook bereid meer geld uit te geven aan duurzame maatregelen (n=3.630). slider vraag

Antwoord	%
Helemaal oneens	7%
	8%
	13%
Neutraal	16%
	24%
	16%
Helemaal eens	16%

Aan de inwoners die aangaven dat zij, door subsidies, zelf ook extra duurzame maatregelen zouden nemen is gevraagd in wat voor subsidies zij interesse hebben. Het meest populair zijn daarbij de *subsidie vanuit de rijksoverheid (57%)* voor het isoleren van de woning, aankoop van warmtepomp of zonneboiler. De gemeentelijke subsidies, die zich vooral richten op klimaatadaptatie, worden minder vaak genoemd: *het kopen van een regenton (26%), aanleg van een groen dak (25%)* of *het vergroenen van mijn tuin (18%)*.

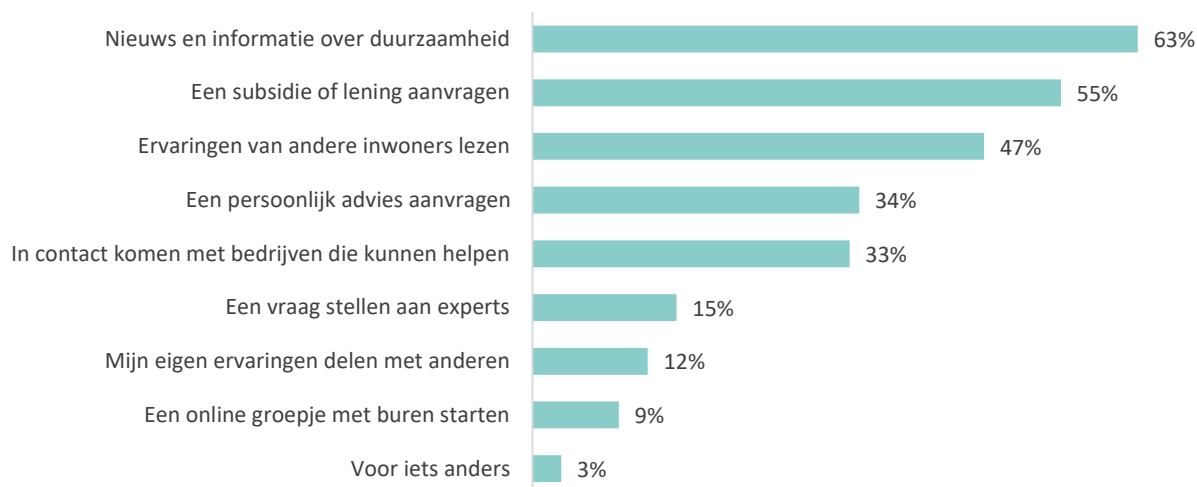
Duurzaamheidsplatform

Om alle informatie over duurzaamheid in de gemeente Alphen aan den Rijn te bundelen is de gemeente van plan een duurzaamheidsplatform (website over duurzaamheid) te maken. Aan invullers werd eerst kort uitgelegd wat duurzaamheidsplatform is, door middel van de volgende toelichting: *De Gemeente Alphen aan den Rijn werkt aan een website over duurzaamheid. Hier vindt u alle informatie over duurzaamheid op één plek. U kunt hier ook terecht met uw vragen over bijvoorbeeld subsidies of manieren waarop u zelf duurzame maatregelen kunt nemen. We stellen u een paar vragen over deze website.* Vervolgens werd aan inwoners gevraagd of zij gebruik zouden maken van deze website. Een kwart (26%) van de inwoners geeft aan daar zeker gebruik van te zullen maken. Onder deze groep zijn veel inwoners die eerder in het onderzoek aangaven dat ze plannen hebben om hun woning energiezuiniger te maken. Eén derde (33%) geeft aan dat ze denken weleens gebruik te zullen maken van deze website en voor 29% geldt dat ze daar nu geen behoefte aan hebben, later misschien wel. 10% van de deelnemers zegt dat ze hier geen gebruik van willen maken.

Inwoners die (nu of later misschien) gebruik willen maken van het duurzaamheidsplatform is gevraagd waarvoor zij dit vooral willen gebruiken. Hierin worden door inwoners veel verschillende aspecten genoemd. Het meest populair zijn *nieuws en informatie over duurzaamheid (57%), een subsidie of lening aanvragen (55%) en ervaringen van inwoners lezen (47%)*. Inwoners die zeker gebruik gaan maken van het duurzaamheidsplatform (en zoals we eerder zagen ook de meest concrete plannen om hun woning te verduurzamen) geven vooral de voorkeur aan concrete ondersteuning. Zij noemen vaker dat ze een *subsidie of lening zouden aanvragen, in contact willen komen met bedrijven die de maatregelen kunnen uitvoeren en het aanvragen van een persoonlijk advies*.

Voor 15% geldt dat ze op het duurzaamheidsplatform graag een vraag aan experts zouden willen stellen. Hierbij worden door inwoners twee soorten vragen gesteld. Allereerst worden er algemene verduurzamingsvragen over de eigen woning gesteld, waarbij zonnepanelen en warmtepompen vaak worden genoemd. Daarnaast worden algemene duurzaamheidsvragen gesteld, bijvoorbeeld over kernenergie of wat we kunnen leren van andere landen.

Waar zou u deze website voor willen gebruiken? (n=3.412, alleen gesteld als men verwacht gebruik te maken van duurzaamheidsplatform). meerkeuze vraag

Antwoord	%
Nieuws en informatie over duurzaamheid	63%
Een subsidie of lening aanvragen	55%
Ervaringen van andere inwoners lezen	47%
Een persoonlijk advies aanvragen	34%
In contact komen met bedrijven die kunnen helpen	33%
Een vraag stellen aan experts	15%
Mijn eigen ervaringen delen met anderen	12%
Een online groepje met burens starten	9%
Voor iets anders	3%

Ondersteunen initiatieven

Van de deelnemers geeft 8% aan betrokken te zijn bij een duurzaam initiatief in hun buurt of van plan te zijn om een dergelijk initiatief op te starten. De meest inwoners (4%) zijn betrokken bij een *initiatief om de buurt te vergroenen*, hierin worden operatie steenbreek, het vergroenen van daken van woning/schuren of het onderhouden van het groen in de buurt het vaakst genoemd. Voor 2% geldt dat zij betrokken zijn bij *een initiatief om hun woning energiezuiniger te maken*, daarbij noemen inwoners vooral de VvE waar zij onderdeel van uitmaken. Onder *initiatieven om meer duurzame energie op te wekken* (ook door 2% genoemd) worden vooral zonnepanelen (Zon op Alphen en postcoderoos) genoemd.

De helft van de invullers (47%) die betrokken zijn bij een duurzaam initiatief geeft aan dat de gemeente hier met hen contact over op mag nemen. In totaal hebben 101 inwoners hun contactgegevens met de gemeente gedeeld en toestemming gegeven aan de gemeente om hierover met hen contact op te nemen.

Participatie en communicatie

Aan het einde van het onderzoek is kort ingegaan hoe inwoners in het vervolg bij duurzaamheid betrokken willen worden. Daarbij is benoemd dat het niet alleen gaat over het verduurzamen van woning of de energietransitie maar bijvoorbeeld ook over meer groen in de buurt en afvalinzameling.

Bijna een kwart (22%) van de respondenten geeft aan *niet te weten* of men betrokken wil blijven bij duurzaamheid in de gemeente Alphen aan den Rijn. Voor één op de tien geldt dat hun betrokkenheid bij duurzaamheid ophoudt na dit onderzoek. Deze laatste groep geeft daarbij als toelichting dat ze duurzaamheid niet/minder belangrijk vinden, dat hun participatie het verschil niet gaat maken, of dat ze het nieuws hierover zelf volgden.

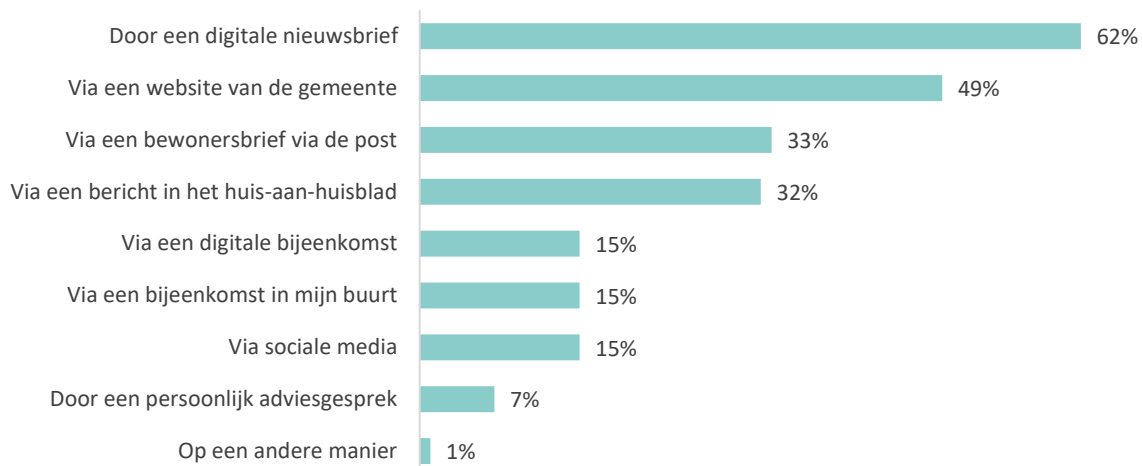
Van de overige inwoners geeft het merendeel (62%) aan dat zij graag op de hoogte gehouden willen worden. Terwijl 15% daarnaast ook nog wil meepraten of meedoen. Deze inwoners noemen dat ze benieuwd zijn wat ze kunnen doen (omdat alle kleine beetjes helpen), dat ze er meer over zouden willen leren, dat ze graag horen wat de gemeente gaat doen en dat ze het een belangrijk onderwerp vinden.

Van de inwoners die mee willen praten over duurzaamheid hebben 520 mensen aan de gemeente toestemming gegeven om hierover met hen contact op te nemen.

Informatie ontvangen

Informatie over duurzaamheid ontvangen inwoners het liefst via digitale kanalen, een *digitale nieuwsbrief* (62) en *de website van de gemeente* (49%) worden het meest genoemd. Daarna volgen de papieren equivalenten daarvan, *bewonersbrief via de post* (33%) en bericht in het huis-aan-huisblad (32%). De beide vormen van een bijeenkomst (zowel fysiek als digitaal) worden in veel gevallen door dezelfde inwoners genoemd.

Op welke manier wilt u informatie ontvangen over duurzaamheid in de gemeente Alphen aan den Rijn? (n=2.439, alleen gesteld als men informatie over duurzaamheid wil ontvangen). *meerkeuze vraag*

Antwoord	%
Door een digitale nieuwsbrief	62%
Via een website van de gemeente	49%
Via een bewonersbrief via de post	33%
Via een bericht in het huis-aan-huisblad	32%
Via een digitale bijeenkomst	15%
Via een bijeenkomst in mijn buurt	15%
Via sociale media	15%
Door een persoonlijk adviesgesprek	7%
Op een andere manier	1%

Meepraten over duurzaamheid

Aan de inwoners die mee willen praten over duurzaamheid in de gemeente is gevraagd op welke manier zij dat willen doen. Gezien de manier waarop dit onderzoek is uitgevoerd is het niet verwonderlijk dat via *een (digitale) enquête* (70%) het vaakst wordt genoemd. Gevolgd door *fysieke bijeenkomst* (57%) of een *digitale bijeenkomst* (51%) en een *e-mail sturen naar de gemeente* (21%).

Onderzoeksverantwoording

HOOFDSTUK 5

Achtergrond invullers

Invullers hebben, naast de inhoudelijke vragen, ook een aantal vragen gekregen om meer zicht te krijgen op wie zij zijn. Hierbij hebben wij ons gericht op achtergrondkenmerken waarvan uit eerdere onderzoeken is gebleken dat deze een invloed hebben op de verduurzamingsplannen van inwoners. Zo is gevraagd naar de leeftijd, hoelang de deelnemer al in de huidige woning woont en wat het opleidingsniveau van de invuller is. In het tabellenbestand in de bijlage zijn de achtergrondkenmerken van de respondenten zichtbaar.

In grote lijnen zijn de respondenten een behoorlijk goede afspiegeling van de inwoners in de gemeente Alphen aan den Rijn. Zo is de verdeling van de invullers uit de verschillende wijken in de gemeente Alphen aan den Rijn gelijk aan de daadwerkelijke verdeling. De uitkomsten zoals in deze rapportage beschreven, zijn gewogen voor de variabelen: leeftijd, geslacht en opleidingsniveau. Hierdoor vormen de respondenten op deze variabelen een representatieve afspiegeling van alle inwoners in de gemeente Alphen aan den Rijn.

Respons

Dit onderzoek is uitgevoerd in oktober en november 2020. De vragenlijst kon worden ingevuld van 15 oktober tot en met 3 november. In totaal hebben 3.875 personen de vragenlijst ingevuld. Door middel van verschillende verificatiemethoden zijn dubbele invullers uit de resultaten gefilterd en zijn controles uitgevoerd om eventueel misbruik van de vragenlijst te achterhalen. Onderdelen van het verificatieproces waren onder andere een check op emailadres en IP-adres.

Voor de in deze rapportage getoonde resultaten geldt een foutmarge van 5% met een betrouwbaarheidsinterval van 95%. Naarmate het aantal respondenten dat een vraag heeft beantwoord kleiner wordt, wordt de foutmarge en daarmee de onzekerheid groter. Per vraag zijn verschillende aantallen invullers genoemd. Door routing in de vragenlijst is niet elke vraag aan elke invuller voorgelegd. Daarnaast zijn de antwoordcategorieën *weet ik niet* of *niet van toepassing* alleen meegenomen in de figuren indien deze extra inzicht bieden. Door afronding tellen de percentages per vraag niet altijd op tot precies 100%. In deze rapportage zijn alleen verschillen tussen groepen weergegeven wanneer deze statistisch significant zijn.

Onderzoeksmethode

Het onderzoek was via een open link voor alle inwoners in te vullen op www.duurzaamAlphen.nl. Om aandacht te vragen voor het onderzoek en mensen uit te nodigen om mee te doen is een campagne opgezet met een mix aan online en offlinemiddelen. Zo zijn de leden van het Alphen Panel uitgenodigd om deel te nemen aan het onderzoek, van hen hebben 692 mensen deelgenomen aan het onderzoek. Daarnaast zijn de leden van Citisens-panel die in de gemeente Alphen aan den Rijn

uitgenodigd om deel te nemen aan het onderzoek. Ook is er een huis-aan-huis-brief verspreid (samen met de weekkrant) aan de huishoudens in de gemeente. Naast de sociale mediakanalen van de gemeente, is ook online campagne gevoerd door middel van advertenties. Met gerichte advertenties op Facebook, Instagram en Twitter zijn inwoners uitgenodigd om deel te nemen aan het onderzoek. Voor mensen die online minder vaardig zijn, was het mogelijk om een papieren vragenlijst, die zij ingevuld retour konden sturen, aan te vragen. In totaal hebben we 36 ingevulde papieren vragenlijst ontvangen. Tot slot zijn enquêteurs ingezet om mensen op straat te vragen om deel te nemen aan het onderzoek.

Eén van de banners die is ingezet om het onderzoek te promoten.

